

Till

Riksdagens statsutskott.

Med anledning av borgmästare C. Lindhagens motioner i Första kammaren, nr 193 och 194, vågar undertecknad härmed vördsamt framhålla följande.

För lapparna har det i alla tider varit svårt att för myndigheterna kunna framlägga sina egna önskemål i olika livsfrågor. Lapplagen erkänner ju icke lapparnas mening såsom på något sätt avgörande vid olika ~~pers~~kötselselfrågors behandling. De skola visserligen "höras" av myndigheterna, när någon deras angelägenhet skall avgöras, men detta är tydligen blott en formell procedur, som vid frågornas slutliga avgörande kan lämnas helt och hållet obeaktad.

Vid sammanträden inför olika myndigheter får lapparna icke heller gärna ostört framlägga sina egna synpunkter. Mycket vanligt är däremot, att ordföranden därvid - i uppenbar strid mot vanlig parlamentarisk ordning - inlåter sig i diskussion med olika talare, som uppträda. Lappar, som icke gärna kunna vara tränade debattörer, komma då snart till korta inför ordförandens bitande inpass eller ogillande manifestationer. På detta sätt kan ett lappsammanträde bli mycket pinsamt. För att undvika obehagliga intermezzon men i stället kanske t.o.m. få erkännande är det ofta vanligt, att de närvarande resignera och säga "ja" till allt, huru mycket man än tilläventyrs skulle vilja ogilla saken, och detta så mycket mer som en lapp, som vid sådana tillfällen hävdar sin mening, har att i ett eller annat hanseende vänta personliga obehag.

1930 års utredning har genom olika sammanträden med lappar sökt att hålla sig à jour med dem, det vederbör. Men det är utan vidare klart, att lapparna ändå icke haft möjlighet att utan hämningar framlägga sina synpunkter och få dessa påaktade.

Härtill kommer, att sammanträden i Norrbottens län inför lappmyndigheter icke ens utlysas på vanligt sätt. Det tillgår

i stället så, att de lappar, som tilläventyrs finnas i närheten, muntligen kallas att närvara, men alla andra hava vanligen ingen kännedom om vad som härvidlag förehaves. Ett färskt exempel härpå erfor undertecknad i Arjeplog den 11 och 12 februari detta år. De till marknaden ankomna lapparna "trodde", att lappfogden skulle fredagen den 12/2 kl. 10 f.m. hålla sitt i lapplagen föreskrivna sammanträde med nomaderna. När man emellertid samlades för att höra, vad lappfogden denna gång hade på hjärtat, så överraskades man i sammanträdeslokalen av länets hövding, landssekreteraren och tvenne lappfogdar.

Landshövdingen öppnade snart sammanträdet och tillkännagav - icke minst till undertecknads stora förvåning - att han nu ämnade höra lapparnas mening om de förslag till byordningar, som 1930 års utredning utarbetat. De flesta av de närvarande lapparna voro emellertid fullkomligt obekanta med dessa förslag. Dock skulle de snabbt, punkt för punkt, avgiva sitt utlåtande om föreskrifter, som både till innehåll och uttryck voro okända för dem. Men de måste som sagt ändå uttala sig däröver. Undertecknad, som var närvarande och som kände sig beklämd med tanke på denna improviserade överläggning, som kunde få de allra största konsekvenser för renägarna, yrkade därför, att förslaget i sin helhet skulle föredragas, för att de närvarande skulle få en aning om förslaget i dess helhet, innan de kunde taga ställning till dess olika detaljer, men denna till synes enda förnuftiga förhandlingsordning avvisades med tydligt ogillande.

Av det ovan sagda torde det alltså vara uppenbart, att 1930 års utrednings betänkande icke kunnat tillkomma under nödig medverkan av lapparna. Detta är i stället en produkt av enbart lappadministrationen och ger därför också uttryck åt dess syn på de olika problemen.

Skall lapparnas egen mening kunna komma fram, är det tydligen av nöden att bereda dem tillfälle att på ett otvunget sätt överlägga om sina livsfrågor. Ett allmänt lappmöte torde

bäst erbjuda sådana möjligheter, vilket för övrigt bevisas av landsmötet i Östersund år 1918.

Att lagstifta utan förvissning om lappfolkets verkliga mening om de olika existensfrågorna. torde vara ett mindre lyckligt experiment. Min mening är sålunda den, att samefolket genom ett allmänt landsmöte måtte beredas tillfälle att giva uttryck åt sina tankar och önskemål ifråga om 1930 års utrednings betänkande. Dessutom bör möjlighet öppnas att för av lapparna valda ombud deltaga med beslutanderätt i framtida lappkommittéer.

Stensele den 18/2 1937.

Gust. Park.
kyrkoherde.